

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувач ступеня доктора філософії Лозінський Артем Васильович, 1997 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2020 році закінчив Донецький національний університет імені Василя Стуса за денною формою навчання та отримав диплом магістра за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», аспірант четвертого року навчання Донецького національного університету імені Василя Стуса за освітньо-науковою програмою «Міжнародні економічні відносини» (спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Міжнародні економічні відносини».

Разова спеціалізована вчена рада Донецького національного університету імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця, PhD 13389, утворена згідно з наказом № 96/01-02 від 29 квітня 2026 року в складі:

голови разової

спеціалізованої вченої

ради –

Тетяна ОРЄХОВА, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин, декан економічного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса;

рецензентів –

Ішук Юлія Анатоліївна – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса, доктор філософії з міжнародних економічних відносин, доцент;

Атаманчук Зорина Асланівна – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса, кандидат економічних наук, доцент;

офіційних опонентів –

Резнікова Наталія Володимирівна – професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор;

Зварич Ірина Ярославівна – завідувачка кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету, доктор економічних наук, професор,

прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 29 «Міжнародні відносини» на підставі прилюдного захисту дисертації **«Глобальні детермінанти розвитку циркулярної економіки в умовах системної кризи світового господарства»** за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» 29 червня 2026 року.

Дисертацію виконано у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м Вінниця.

Науковий керівник: Шкурат Марія Євгенівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація виконана українською мовою, містить анотацію українською й англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

Текст дисертації викладений і оформлений відповідно до вимог Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації (зі змінами від 12.07.2019 р.) та за змістом відповідає п. 6 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами).

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації загальним обсягом 4,96 д. а. (особисто автору належить 3,36 д. а.), серед яких 6 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, з них 1 одноосібна, а також 4 публікації за матеріалами міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, зокрема:

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Савченко М. В., Лозінський А. В. Методичні підходи до оцінювання циркулярності країни в умовах системної кризи світового господарства. Актуальні проблеми економіки. 2023. № 11 (269). С. 156-173. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/11/11.23._topic_Marina-V.-Savchenko-Artem-V.-Lozinskyi-156-173.pdf

2. Савченко М. В., Лозінський А. В. Вплив глобальних економічних криз на стратегії розвитку циркулярно-орієнтованої економіки. Актуальні проблеми економіки. 2024. № 1 (271). С. 33-43. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/01/1.24._topicMarina-V.-Savchenko-Artem-V.-Lozinskyi-33-43.pdf

3. Савченко М. В., Лозінський А. В. Комплексна оцінка рівня циркулярності країни: методичний інструментарій та емпіричні результати для країн Європи. Актуальні проблеми економіки. 2024. № 7 (277). С. 349-369. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/07/7.24._topic_Marina-V.-Savchenko-Artem-V.-Lozinskyi-349-369.pdf

4. Шкурат М. Є., Лозінський А. В. Трансформаційні процеси у виробничих галузях в умовах розвитку циркулярної економіки: глобальні

тенденції. Проблеми економіки. 2024. № 4 (62). С. 44-55. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2024-4_0-pages-44_55.pdf

5. Шкурат М. Є., Лозінський А. В. Емпіричне дослідження впливу економічних, соціальних та екологічних предикторів на рівень циркулярності країн Європи. Економіка і організація управління. 2025. № 3(59). С. 123-139. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/18807>

6. Лозінський А. В. Системна криза світового господарства як рушійна сила розвитку циркулярної економіки. Ефективна економіка. 2026. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/9256/9407>

Публікації за матеріалами конференцій:

1. Савченко М. В., Лозінський А. В. Історія становлення та розвиток концепції циркулярної економіки. Modern research in science and education. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2024. PP. 474-480.

2. Шкурат М. Є., Лозінський А. В. Детермінанти розвитку глобальної циркулярної економіки. Праці XXIV Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання» (3 грудня 2024 р., м. Вінниця). Том II. Ред. кол. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 39-42.

3. Шкурат М. Є., Лозінський А. В. Розвиток циркулярної економіки в умовах системної кризи світового господарства: виклики та структурні трансформації. Праці XXV Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих вчених «Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці» (02 квітня 2025 р., м. Вінниця). Том 2. Ред. кол. Орехова Т.В. та ін. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. С. 36-38

4. Шкурат М. Є., Лозінський А. В. Ієрархія та пріоритизація R-стратегій у циркулярній економіці: сутність та практичні орієнтири. Праці XXV Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація,

підприємництво, сталє економічне зростання» (27 листопада 2025 р., м. Вінниця). Том 1. Ред. кол. Орехова Т.В. та ін. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. С. 43-46

У дискусії взяли участь голова і рецензенти та офіційні опоненти, висловивши такі зауваження й побажання:

Іщук Юлія Анатоліївна, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса, доктор філософії з міжнародних економічних відносин, доцент.

Зауважень немає.

Атаманчук Зорина Асланівна, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса, кандидат економічних наук, доцент.

Зауважень немає.

Резнікова Наталія Володимирівна, професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор:

1. Вагомим теоретико-методологічним результатом дисертаційної роботи є поглиблення понятійно-категоріального апарату дослідження циркулярної економіки, зокрема обґрунтування її як цілісної моделі економічного відтворення, орієнтованої на утримання вартості ресурсів, продуктів і матеріалів у господарському обігу, а не лише як сукупності екологічних або ресурсоефективних практик. Зазначений підхід послідовно простежується у першому розділі дисертації, присвяченому теоретичному базису становлення та формування циркулярної економіки (с. 29-50), та дозволяє автору розширити традиційні трактування циркулярності через включення відтворювальної, ресурсно-логістичної та антикризової складових. Водночас, враховуючи вісь сучасного наукового дискурсу щодо моделей сталого розвитку, доцільним видається більш чітке концептуальне розмежування категорій «циркулярна економіка», «зелена економіка»,

«сталий розвиток» і «ресурсоефективна економіка». Насамперед потребує додаткової конкретизації питання співвідношення цих понять у межах єдиної логіки трансформації сучасних господарських систем, оскільки в окремих фрагментах дослідження вони подаються як взаємопов'язані, але недостатньо ієрархізовані категорії. Більш чітке окреслення меж між зазначеними концептами дозволило б посилити категоріальну завершеність дослідження та поглибити його теоретичну цілісність.

2. Значним науковим здобутком дисертаційної роботи є розробка кризово-циркулярного механізму утримання вартості (КЦМУВ+), який відображає логіку переходу від каналів кризового тиску до вибору інструментів утримання та відновлення вартості ресурсів, продуктів і матеріалів (с. 59-66). Запропонований механізм має вагоме теоретикометодологічне значення, оскільки формує підґрунтя для інтерпретації циркулярної економіки не лише як екологічної моделі, а як механізму антикризової адаптації економічних систем до структурних дисбалансів глобального розвитку. Важливо, що автор намагається інтегрувати у межах єдиної логіки кризові стимули, інституційні механізми та інструменти утримання вартості, що суттєво підсилює аналітичний потенціал дослідження. Водночас дискусійним залишається питання практичної верифікації ефективності КЦМУВ+ на рівні окремих країн, секторів або виробничих систем. Зокрема, потребує більш чіткого уточнення система індикаторів, за допомогою яких може оцінюватися результативність запропонованого механізму у коротко-, середньо- та довгостроковому періодах. Доцільним також було б конкретизувати, яким чином автор пропонує співвідносити економічні, екологічні та ресурсні ефекти функціонування КЦМУВ+ в умовах різної інтенсивності кризового тиску та неоднорідності структурних характеристик національних економік.

3. Важливим елементом аналітичної складової дисертації є секторальна систематизація інструментів циркулярної економіки, у межах якої автор розглядає специфіку їх застосування в енергетиці, металургії,

будівництві, електротехнічній галузі, роздрібній торгівлі, легкій промисловості та агропродовольчому секторі (с. 87-117). Наукова цінність такого підходу полягає у демонстрації того, що циркулярна трансформація не має універсальної моделі реалізації, а визначається рівнем матеріало- та енергоємності сектору, технологічною складністю виробництва, інституційними умовами та потенціалом повторного залучення ресурсів у господарський обіг. Автору вдалося показати структурну неоднорідність циркулярних практик та залежність їх ефективності від специфіки галузевих ланцюгів створення вартості. Разом із тим потребує подальшого уточнення питання визначення пріоритетності впровадження циркулярних інструментів між різними секторами економіки. Зокрема, не повною мірою зрозуміло, які саме критерії мають виступати визначальними при формуванні галузевих пріоритетів: масштаб ресурсних втрат, швидкість отримання антикризового ефекту, інвестиційна доступність технологій, потенціал екологічної результативності чи стратегічне значення сектору для забезпечення стійкості національної економіки. Додаткова конкретизація зазначених критеріїв дозволила б суттєво посилити прикладну логіку формування галузевих дорожніх карт циркулярної трансформації та обґрунтування державної політики в умовах системної кризи світового господарства.

4. У третьому розділі дисертаційної роботи автором проведено парний кореляційний аналіз предикторів економічної, соціальної та екологічної циркулярності країн Європи (с. 171-181), а також побудовано економікоматематичні моделі економічного розвитку з урахуванням імплементації принципів циркулярної економіки (с. 181-203). Важливість отриманих результатів полягає у доведенні неоднорідності впливу циркулярних предикторів на економічний розвиток різних груп країн, що дозволяє відійти від спрощених універсалістських трактувань ефективності циркулярної трансформації. Особливо цінним є акцент автора на відмінностях конфігурації впливу економічних, соціальних та екологічних чинників залежно від рівня розвитку країн та їх структурних характеристик. Водночас

потребує додаткового обґрунтування питання стійкості запропонованих моделей до зміни зовнішніх умов функціонування світового господарства. Насамперед ідеться про ситуації воєнних конфліктів, енергетичних шоків, торговельних обмежень, трансформації екологічного регулювання або порушення глобальних ланцюгів створення вартості, які здатні змінювати значущість окремих предикторів і логіку їх взаємодії. У зв'язку з цим доцільним виглядало б більш детальне пояснення можливостей адаптації запропонованих моделей до кризових сценаріїв та умов високої структурної нестабільності. Це дозволило б посилити практичну придатність результатів моделювання для прогнозування ефективності циркулярної трансформації та формування адаптивних стратегій розвитку країн із різним рівнем економічної стійкості.

5. Загалом дисертаційна робота характеризується цілісною логікою побудови, внутрішньою узгодженістю теоретичних, методичних та прикладних результатів, а також комплексним підходом до дослідження розвитку циркулярної економіки в умовах системної кризи світового господарства. Представлені автором наукові положення охоплюють широкий спектр проблем - від концептуального осмислення циркулярної трансформації до економіко-математичного моделювання та розробки практичних стратегій для України. Водночас, з огляду на значну кількість запропонованих теоретичних і методичних положень, дослідження виграло б від більш чіткої систематизації умов та рівнів їх практичного впровадження. Зокрема, доцільним було б більш виразно структурувати результати залежно від рівня їх використання: макроекономічного, галузевого чи мікроекономічного. Така деталізація дозволила б не лише підсилити прикладну спрямованість дисертації, а й чіткіше продемонструвати можливості інтеграції її результатів у систему державної політики, галузевого стратегування та практики управління циркулярною трансформацією підприємств і виробничих систем.

Зварич Ірина Ярославівна, завідувачка кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету, доктор економічних наук, професор:

1. У дисертаційній роботі автор обґрунтовує циркулярну економіку як модель, здатну підвищувати стійкість економічних систем в умовах системної кризи світового господарства, зокрема через утримання вартості ресурсів, продуктів і матеріалів у господарському обігу (п. 1.2, с. 50-66; п. 1.3, с. 67-82). Водночас подальшого уточнення потребує питання можливих суперечностей циркулярної трансформації. Зокрема, чи завжди впровадження циркулярних практик автоматично забезпечує зниження ресурсного навантаження, чи в окремих випадках можливий так званий «ефект відскоку», коли підвищення ресурсоефективності стимулює зростання виробництва і споживання, частково нівелюючи екологічний результат. Врахування цього аспекту дозволило б поглибити критичний вимір дослідження та посилити обґрунтування меж результативності циркулярної економіки.

2. У роботі значну увагу приділено ієрархії R-стратегій циркулярної економіки та їх ролі в утриманні вартості ресурсів (п. 1.1, с. 45-50). Водночас потребує додаткового пояснення питання практичного вибору між короткими й довгими циклами циркулярності. Зокрема, ремонт, повторне використання, модернізація та відновлення зазвичай забезпечують вищий рівень збереження вартості, ніж матеріальна переробка, однак потребують відповідної інфраструктури, бізнес-моделей і споживчої поведінки. У цьому контексті доцільно було б уточнити, які R-стратегії мають бути пріоритетними для України в умовах обмежених ресурсів і потреби у швидкому відновленні економіки.

3. У другому розділі автор аналізує секторальні профілі використання інструментів циркулярної економіки, зокрема в енергетиці, металургії, будівництві, електротехнічній галузі, роздрібній торгівлі, легкій промисловості та агропродовольчому секторі (п. 2.1, с. 87-116). Водночас робота могла б бути посилена через глибше розкриття міжсекторального

виміру циркулярної трансформації. Адже циркулярний ефект часто виникає не лише всередині окремого сектору, а на перетині галузей – через промислову симбіозність, використання побічних продуктів, вторинної сировини, спільної інфраструктури та зворотних логістичних потоків. У цьому контексті виникає питання: які міжсекторальні зв'язки можуть мати найбільший потенціал для прискорення циркулярного переходу в умовах системної кризи?

4. У підрозділі 2.3 індекс циркулярності країни використовується як інструмент комплексного оцінювання рівня циркулярного розвитку (с. 148-168). Водночас потребує уточнення питання його подальшого практичного застосування. Зокрема, чи має запропонований індекс використовуватися передусім як інструмент міжкраїнового порівняння, чи як діагностичний механізм для виявлення внутрішніх слабких місць економіки та визначення адресних управлінських рішень. Це має значення для практичної інтерпретації результатів дослідження та їх використання у формуванні політики циркулярного переходу.

5. У підрозділі 3.3 автор обґрунтовує пріоритетні циркулярні стратегії для України в умовах системної кризи та воєнного стану (с. 203-225). Водночас подальшого уточнення потребує питання узгодження цих стратегій із євроінтеграційними зобов'язаннями України та майбутньою адаптацією до регуляторного середовища Європейського Союзу. Зокрема, важливо визначити, які із запропонованих стратегій мають першочергове значення не лише для внутрішньої ресурсної стійкості, а й для збереження конкурентоспроможності українських виробників на європейських ринках в умовах посилення вимог до екодизайну, простежуваності матеріалів, розширеної відповідальності виробника та вуглецевого регулювання.

Голова разової спеціалізованої вченої ради Орехова Тетяна Вікторівна, декан економічного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса, доктор економічних наук, професор, відзначила належний науковий рівень дисертаційного дослідження, його наукову новизну, теоретичну й практичну цінність і дала позитивну оцінку

отриманим результатам.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради

«Проти» – 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Лозінському Артему Васильовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Тетяна ОРЕХОВА

